

Uchwała 30/III/2015
Rady Gminy Roźwienicy
z dnia 12-02-2015

w sprawie: uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Roźwienica na lata 2015-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym /Dz. U z 2013 poz. 594 z późn. zm./ art. 17 ust 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej /Dz. U. z 2015r poz. 163/

Rada Gminy Uchwala co następuję:

§1

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Roźwienica na lata 2015 – 2020 stanowiącą załącznik do uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Roźwienica

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od dnia 1 stycznia 2015r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

**W GMINIE ROŻWIENICA
NA LATA 2015 - 2020**

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	5
3. Diagnoza demograficzno-społeczna mieszkańców gminy Rożwienica	8
3.1. Charakterystyka Gminy Rożwienica	8
3.2. Gospodarka	11
3.3. Edukacja	11
3.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	11
3.5. Infrastruktura techniczna	12
4. Identyfikacja kluczowych kwestii społecznych	13
5. Długofalowa wizja programowa	14
5.1. Wizja i cel główny strategii	14
5.2. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy	14
5.3. Osoby bezrobotne	19
5.4. Niepełnosprawność.....	23
5.5. Rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie.....	25
6. Zagadnienia horyzontalne	27
7. Analiza SWOT.....	28
8. Kierunki rozwoju polityki społecznej w Gminie Rożwienica	33
9. Cele, kierunki działań oraz realizatorzy projektowanych zmian	35
10. Monitoring i ewaluacja.	445
11. Sposoby realizacji Strategii oraz źródła finansowania	49

1. Wprowadzenie

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność doczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały, został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Niniejszy dokument stanowi opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Roźwienica na lata 2015-2020. Podstawą do podjęcia działań związanych z tworzeniem dokumentu były następujące przesłanki:

- zakończenie okresu obowiązywania dotychczasowej Strategii,
- zaktualizowanie diagnozy demograficzno-społecznej mieszkańców gminy Roźwienica,
- uaktualnienie analizy SWOT,
- aktualizacja dokumentu w zakresie: celów strategicznych i operacyjnych, kierunków niezbędnych działań oraz wskaźników ich realizacji,
- wyzwania związane z efektywniejszą realizacją celów polityki społecznej w gminie.

Strategia opracowana została po wnikliwej analizie istniejących zasobów polityki społecznej, danych dotyczących sytuacji społeczno-demograficznej mieszkańców, a także z uwzględnieniem wniosków płynących z realizacji i monitorowania dotychczasowej Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi długofalowy plan działania określający główne cele i kierunki rozwoju, służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.

Dokument ma charakter kompleksowy, stanowi projekt przyszłego funkcjonowania obszaru polityki społecznej w Gminie, systematyzuje działania oraz stanowi wytyczne postępowania sprzyjające włączeniu społecznemu mieszkańców. Umożliwia koordynację realizowanych działań, ich monitorowanie oraz ocenę rezultatów, dotychczas podejmowanych przedsięwzięć wraz z planowaniem dalszego rozwoju.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zgodna jest z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica, która zakłada poprawę jakości życia mieszkańców w następujących obszarach:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży lepszych warunków dostępności do szkół na poziomie podstawowym i gimnazjalnym,
- kształcenie dzieci i młodzieży na wysokim poziomie,
- zwiększenie dynamiki życia kulturalnego i sportowego w gminie,
- stworzenie dodatkowej płaszczyzny edukacyjnej dla dzieci i młodzieży,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego w gminie,
- inicjowanie i wspieranie samoobrony obywatelskiej.

2. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Niniejsze opracowanie powstało przy uwzględnieniu dokumentów strategicznych i programowych, zarówno krajowych, regionalnych, jak i lokalnych o kluczowym znaczeniu dla planowania i realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Roźwienica.

Dokumentami tymi są:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2015 poz. 163.);
2. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014 poz. 1118);
3. Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225);
4. Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015 poz. 149);
5. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2012 poz. 1356);
6. Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721);
7. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 poz. 124);
8. Ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 nr 231 poz. 1375);

Ponadto Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Roźwienica na lata 2015-2020 jest spójna z następującymi dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej przygotowanymi na poziomie europejskim, wojewódzkim i powiatowym:

Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”

„Europa 2020” jest to nowa strategia gospodarcza Unii Europejskiej, która zastąpiła Strategię Lizbońską. Światowy kryzys finansowy zmusił Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy.

Strategia „Europa 2020” skupia się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:

1. Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
2. Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).

3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

Dla realizacji priorytetów i celów przygotowano siedem projektów przewodnich, z czego kluczowymi dla polityki społecznej są trzy: „Mobilna Młodzież”, „Program na rzecz nowych umiejętności i miejsc pracy”, „Europejski program walki z ubóstwem”. Pozostałe, komplementarne inicjatywy to: „Unia innowacji”, „Europejska agenda cyfrowa”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Nadrzędnym celem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL) jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost poziomu zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego, wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa oraz zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej.

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 wyznacza cele strategiczne, priorytety rozwoju oraz określa kierunki działań w ramach poszczególnych priorytetów. Realizowanie wyznaczonych zadań w ramach zdefiniowanych kierunków działań będzie służyć przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych, społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności regionu.

Wojewódzki Program na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2008-2020

Podstawą realizacji Programu jest zasada solidarności społecznej, ponieważ wspólne działania administracji rządowej, samorządowej, organizacji pozarządowych mogą doprowadzić do wyrównania szans osób niepełnosprawnych w stosunku do pełnosprawnych oraz mogą doprowadzić do przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Niniejszy Program wyznacza kierunki w jakich powinny zmierzać działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w woj. Podkarpackim na lata 2012-2020

Regionalny Plan Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020 ma charakter dokumentu programowego.

Dokument ten ujmuje problematykę sektora ekonomii społecznej jako istotny element rozwoju Województwa.

Plan jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020. Ramy Strategii wyznaczają 8 głównych obszarów strategicznych, określających podstawowe priorytety aktywności prorozwojowej samorządu województwa tj.:

- Gospodarka regionu,
- Infrastruktura techniczna,
- Obszary wiejskie i rolnictwo,
- Ochrona środowiska,
- Współpraca międzynarodowa,
- Ochrona zdrowia,
- Polityka społeczna

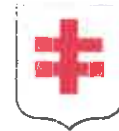
Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2009-2015

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2009-2015 jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań Samorządu Województwa podkarpackiego w tym obszarze.

Celem programu jest stworzenie rozwiązań umożliwiających pomoc i działania zapobiegające izolacji i marginalizacji społecznej mieszkańców województwa znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, jak również pobudzanie ich aktywności społecznej.

Strategia Rozwoju Powiatu Jarosławskiego na lata 2008-2015.

Strategia Rozwoju Powiatu odwołuje się do dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym i krajowym; podobnie jak one kładzie nacisk na kompleksowość spojrzenia - odejście od myślenia „sektorowego” na rzecz myślenia terytorialnego i poszukiwania wzajemności między różnymi działaniami podejmowanymi w powiecie oraz powiązanie z planowaniem przestrzennym i programami wieloletnimi.

3. Diagnoza demograficzno-społeczna mieszkańców gminy Roźwienica

3.1. Charakterystyka Gminy Roźwienica

Lokalizacja Gminy Roźwienica to wschodnia część województwa podkarpackiego, południowo-zachodnia część powiatu jarosławskiego. Gmina stanowi 6,87% powierzchni powiatu, który ma przede wszystkim przemysłowo-rolniczy charakter.

Jej sąsiadami są gminy: Pawłosiów, Pruchnik, Rokietnica, Chłopice (powiat jarosławski), Krzywczyna (powiat przemyski) oraz Zarzecze (powiat przeworski).

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnia gminy jest rozległa i zajmuje prawie 71 km², z czego użytki rolne stanowią 74%, a użytki leśne 19% powierzchni gminy. Taki rozkład wskazuje na dominację obszarów rolniczych. Gmina posiada górzyście, interesujące pod względem przyrodniczym tereny leśne (szczególnie Węgierka i Wola Węgierska położone w Przemysko – Dynowskim obszarze chronionym), które mogą być atrakcją turystyczną oraz stanowić zaplecze gospodarstw agroturystycznych. Zasoby wodne pochodzą z dwóch studni głębinowych mieszczących się w

Tyniowicach i na Woli Roźwienickiej. Klimat typowy dla Podgórza Karpackiego sprzyja pieszej turystyce, dlatego okolica jest potocznie nazywana „Małymi Bieszczadami”. Przyciąga czystym powietrzem, nieskażonym środowiskiem, bogactwem flory i fauny oraz zabytkami wartymi zobaczenia. Na szczególną uwagę zasługują zabytkowe zespoły dworskie w Częstkowicach i Roźwienicy oraz Kościół Parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja w Rudołowicach. Gmina posiada również naturalne bogactwa w postaci wymagającego oczyszczania, złoża gazu ziemnego. Niska opłacalność powoduje, że nie wydobywa się go na skalę przemysłową.

Gminę, z siedzibą w Roźwienicy, tworzy 12 sołectw: Roźwienica, Rudołowice, Wola Roźwienicka, Częstkowice, Czudowice, Bystrowice, Więckowice, Tyniowice, Chorzów, Węgierka, Wola Węgierska, Mokra.

Liczba mieszkańców wynosi 6 349, w tym 3 186 stanowią kobiety, natomiast 3 163 mężczyźni czego 115 osób zameldowanych jest na pobyt czasowy.

Liczba mieszkańców Gmina Roźwienica:

Bystrowice	530
Chorzów	277
Częstkowice	472
Czudowice	236
Mokra	249
Roźwienica	704
Rudołowice	1 177
Tyniowice	494
Węgierka	840
Więckowice	216
Wola Roźwienicka	536
Wola Węgierska	618

*Źródło: Ewidencja Ludności Urzędu Gminy
w Roźwienicy stan na dzień 31-11-2014 r.*

Ogółem	6 349
---------------	--------------

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 92 osoby na km². Największym skupiskiem ludności są miejscowości Węgierka, Roźwienica oraz Rudołowice, najmniejszym – Więckowice

i Chorzów. Ze względu na wiejski charakter gminy dominuje zabudowa parterowa. Liczba budynków mieszkalnych wynosi 1 720. Istotnym problemem są braki mieszkaniowe. Brak mieszkań komunalnych dla osób o niskich dochodach zmusza gminę do podjęcia decyzji o budowie takich mieszkań w najbliższej perspektywie.

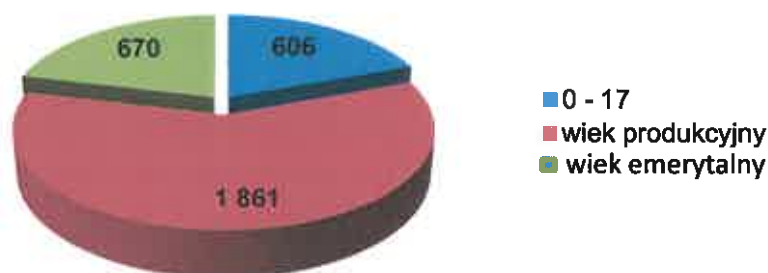
Pod względem płci gminę zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn. (3 186 kobiet, 3 163 mężczyzn).

Liczba kobiet i mężczyzn w gminie

Ryc. 1. Ludność gminy z końcem 2014 roku. Dane Urzędu Gminy w Roźwienicy

Analiza struktury wiekowej gminy wskazuje na fakt zmieniającego się udziału liczby mieszkańców młodych do 18-go roku życia. Związane jest to z panującym obecnie niżem demograficznym, który pogłębia się w ostatnich latach. Niepokojącym faktem jest starzenie się społeczeństwa przy zmniejszającej się liczbie młodych mieszkańców, co może stać się problemem w nieco dalszej przyszłości.

Ryc. 2 Ludność gminy według wieku, stan na koniec 2014 r.

Na podstawie danych Urzędu Gminy, 2014 r.

3.2. Gospodarka

Powiat jarosławski to powiat rolniczo-przemysłowy, z przemysłem skoncentrowanym w Jarosławiu. Dominującą gałęzią przemysłu jest przemysł przetwórczy, co wynika z jego rolniczego charakteru. W systemie REGON najwięcej firm z gminy Roźwienica zarejestrowanych jest w dziale budowlanym (31). Ważną rolę odgrywają też firmy przemysłowe i rolnicze. W Gminie Roźwienica zarejestrowanych jest 142 podmiotów gospodarczych,

Gmina Roźwienica jest gminą rolniczą, charakteryzuje się średniej klasy glebami. Zdecydowaną większość gleb stanowią gleby pseudobielicowe, brunatne, właściwe i mady brunatne. Biorąc pod uwagę klasy bonitacji gruntów to przeważają tu grunty klas II a i III a.

3.3. Edukacja

Bazę wychowawczo - oświatową gminy stanowią:

- 11 przedszkoli;
- 8 szkół podstawowych
- 2 gimnazja.

Łącznie w szkołach podstawowych uczy się 364 uczniów, natomiast w gimnazjach – 236 uczniów. W przedszkolach jest 275 miejsc.

3.4. Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy odpowiedzialny jest Komisariat Policji w Pruchniku w którym służbę pełni 9 policjantów oraz Wójt Gminy Roźwienica.

Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego wskazuje na fakt, że na terenie gminy nie występuje przestępczość o charakterze kryminalnym. Mają miejsce pojedyncze działania przestępcze skierowane przeciwko mieniu publicznemu i prywatnemu społeczności gminy. Gmina należy do kategorii gmin bezpiecznych. Pojawiającymi się zagrożeniami są wykroczenia i przestępstwa popełniane przez kierowców.

Pomimo faktu, że gmina należy do bezpiecznych należy rozważnie przeciwstawiać się potencjalnym zagrożeniom poprzez działania polegające na:

- podniesieniu poziomu społecznego poczucia bezpieczeństwa poprzez podjęcie systematycznych działań zmierzających do zminimalizowania zagrożenia przestępczością kryminalną,
- rozpoznawanie i zapobieganie zjawiskom patologii wśród dzieci, młodzieży oraz rodzin, w szczególności przeciwdziałanie przestępczości i demoralizacji nieletnich, jak również przeciwdziałanie narkomanii w szkołach
- aktywizacji w społeczeństwie inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy wykonuje 11 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Zagrożenia pożarowe na terenie gminy wynikające z zabudowy i braku zakładów przemysłowych są niewielkie, ilość sprzętu gaśniczego jest wystarczająca, rozmieszczenie jednostek OSP korzystne.

Gmina realizuje podstawowe zadania związane z ochroną ludności, urządzeń użyteczności publicznej, zakładów pracy, skupiając swój wysiłek głównie na: ostrzeganiu, alarmowaniu i informowaniu ludności o zagrożeniach, prowadzeniu ewakuacji oraz zapewnieniu ewakuowanym pomocy medycznej i socjalnej (w zakresie zakwaterowania i wyżywienia).

Na terenie administrowanym istnieje system ostrzegania i alarmowania ludności, przygotowane są siły i środki do prowadzenia doraźnej ewakuacji i pomocy medycznej.

3.5. Infrastruktura techniczna

Gmina posiada system wodociągów zasilany z własnych zasobów wody pitnej, oraz kanalizacji. Gmina jest w pełni zgazyfikowana. W Gminie funkcjonuje również system usuwania odpadów komunalnych oparty o regulowaną usługę zbierania odpadów. Odbiór prowadzony jest przez PGKiM w Jarosławiu. Mieszkańcy Roźwienicy mają możliwość korzystania z telefonii stacjonarnej oraz mają dostęp do sieci telefonii bezprzewodowej. Mają także dostęp do Internetu, zarówno łącza stacjonarnego, jak również bezprzewodowego łącza LTE.

4. Identyfikacja kluczowych kwestii społecznych

Na podstawie analizy danych przedstawionych w diagnozie demograficzno-społecznej mieszkańców Gminy Rożwienica, za priorytetowe uznano działania w następujących obszarach:

1. Rodzina.
2. Niepełnosprawność.
3. Bezrobocie.
4. Starzenie się społeczeństwa.
5. Integracja społeczna.

Spełniają one istotną rolę z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gminy, przyczyniając się w sposób znaczący do budowy kapitału społecznego.

5. Długofalowa wizja programowa

5.1. Wizja i cel główny strategii

Wizję pomocy społecznej w gminie urzeczywistniać będzie aktywne środowisko, samorząd, odpowiednio przygotowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej oraz współpracujący partnerzy społeczni.

Podstawą realizacji wizji będzie likwidacja barier informacyjnych, strukturalnych i organizacyjnych. Osiągnięcie określonych w strategii celów uwarunkowane jest przez Samorząd, kadre Ośrodka Pomocy Społecznej oraz współpracujących partnerów, przyjętych form oraz zasad działania, a przede wszystkim wyzwolenia aktywności środowiska lokalnego na rzecz rozpracowywania istotnych problemów społecznych.

W gminie powinien powstać sprawny system pomocy rodzinie i dzieciom, w którym ważną rolę obok instytucji samorządowych będą pełnić grupy samopomocowe i organizacje pozarządowe. Szczególną wagę należy położyć na nieinstytucjonalne formy pomocy, w tym na pomoc środowiskową a pomoc instytucjonalna powinna stać się ostatecznym środkiem zaradczym. Rozwinie się system monitorowania problemów rodzin i dzieci oraz stworzone zostaną warunki do uruchomienia zintegrowanych działań umożliwiających szybką i skuteczną pomoc w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałających zjawiskom marginalizacji. Pomoc środowiskowa stanie się dominującą formą pomocy społecznej w gminie. Podjęte zostaną działania na rzecz pobudzenia aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i dotkniętych zjawiskiem alienacji.

5.2. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy

Podstawowym warunkiem skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym jest jednak podwyższenie świadomości mieszkańców gminy na temat głównych przyczyn i skutków tych zjawisk oraz zasad i możliwości zapobiegania ich powstaniu.

Osiągnięcie stanu określonego w głównym celu strategii wymaga realizacji podstawowych założeń strategicznych dotyczących sfery pomocy społecznej gminy:

- wypracowanie stabilnych podstaw i zasad współpracy publicznej (samorządowej) ze społecznymi i innymi podmiotami lokalnego życia publicznego,

- opracowanie lokalnych (gminnych) programów rozwiązywania problemów, najistotniejszych kwestii i problemów społecznych regionu przy udziale partnerów społecznych,
- zmian ustawowych w zakresie pomocy społecznej m.in. w celu zmniejszenia rozbieżności między zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej, a finansowymi możliwościami ich realizacji,
- podnoszenie społecznej i zawodowej aktywności mieszkańców gminy,
- zaspokojenie potrzeb socjalnych mieszkańców gminy ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych narażonych na zjawisko marginalizacji,
- kształtowanie postaw tolerancji i zrozumienia wobec sytuacji marginalizowanych grup społecznych,
- zmian w mentalności mieszkańców gminy co do roli i zasad pomocy społecznej i kształtowanie świadomości w tej sferze,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznych dla osób uzależnionych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dotyczącej uzależnień w szczególności dla młodzieży i dzieci,
- wspomaganie działalności instytucji i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Podstawą wszelkiej działalności praktycznej jest dobra diagnoza, czyli rozeznanie środowiska według poziomu życia mieszkańców, problemów występujących w społeczności, środków czyli zasobów ludzkich i instytucjonalnych, które można wykorzystać do rozwiązywania kwestii społecznych, a także przeszkód, które mogą utrudniać działanie naprawcze. Przy opracowaniu diagnozy ważne jest, aby brały udział wszystkie możliwe instytucje, zespoły ludzi działające w danej społeczności. Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy została dokonana w oparciu o rozeznanie środowiskowe pracowników GOPS, danych statystycznych zgromadzonych w OPS i Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu, danych z USC i Ewidencji Ludności Gminy Rożwienica, danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Kolejnym ważnym problemem, na który warto zwrócić uwagę to starzenie się społeczeństwa i problemy jakie dotyczą tych ludzi, a są to między innymi: samotność oraz brak wsparcia ze strony rodziny. W celu poprawy tej sytuacji zwrócono uwagę na konieczność organizowania przez Koła Gospodyń Wiejskich oraz Stowarzyszenia imprez z udziałem

seniorów, czy tworzenia na terenie wsi grup pomocowych przy drobnych pracach remontowych czy wykonywaniu innych prac na rzecz seniorów.

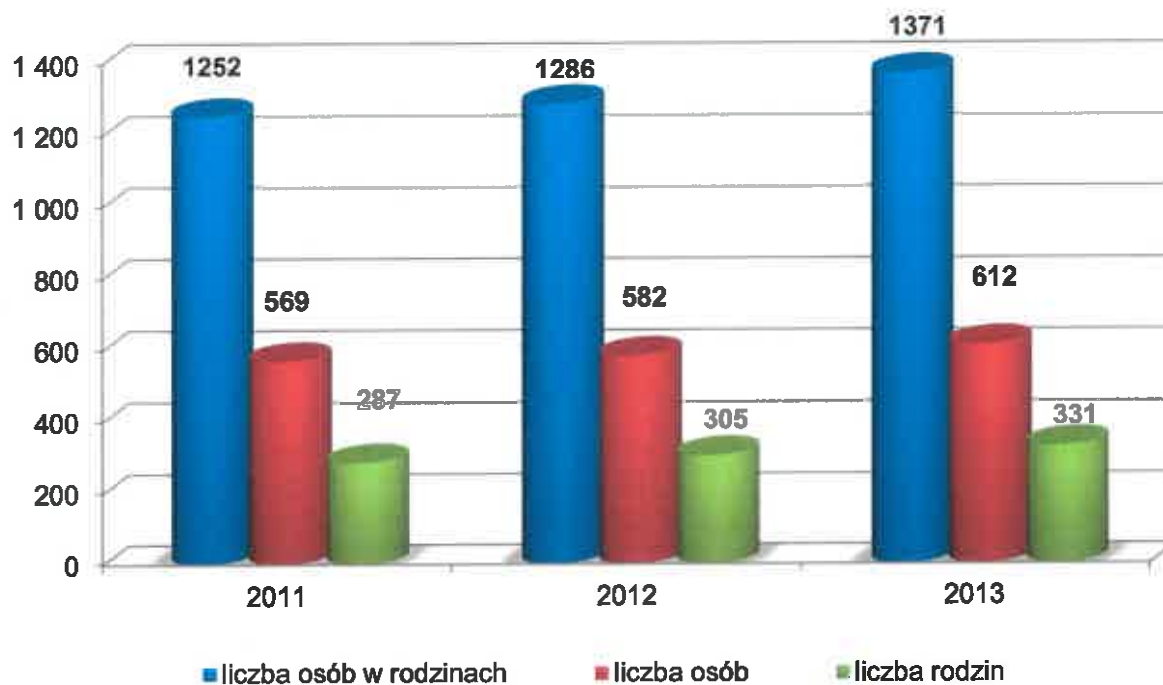
Należy zwrócić uwagę również na konieczność zagospodarowania czasu wolnego młodzieży, poprzez zaangażowanie szkół oraz udostępnienie Wiejskich Domów Kultury, w celu organizacji imprez okolicznościowych oraz sportowych.

5.3 Szczególnie narażone grupy społeczne

Za osoby których najbardziej dotyczą problemy społeczne uznano dzieci i młodzież pochodzące z biednych, wielodzietnych rodzin. Za szczególnie narażonych uznano osoby bezrobotne, w tym młodzież i absolwentów szkół oraz osoby z najniższym wykształceniem. Grupą w społeczności wiejskiej, która odczuwa skutki problemów społecznych są również starsi rolnicy, niezaradni życiowo którzy przez całe życie pracowali w małych gospodarstwach rolnych, obecnie z racji pogarszającego się stanu zdrowia i wieku mają trudności z utrzymaniem siebie i gospodarstwa, najbardziej dotkliwie odczuwający jest brak środków na leczenie i leki.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców do których należy kierować pomoc uznano:

- dzieci i młodzież,
- osoby bezrobotne,
- rodziny wielodzietne,
- osoby z problemem alkoholowym,
- osoby starsze, samotne,
- osoby niepełnosprawne.

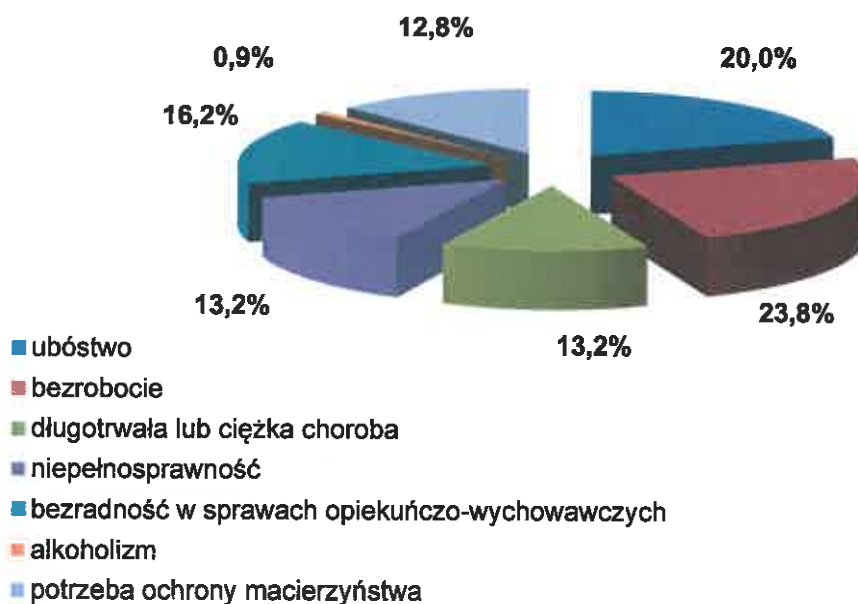
Ryc. 3. Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie w latach 2011-2013.
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rożwienicy.

Tabela 1. Nakłady na pomoc społeczną w Gminie Rożwienica w latach 2011 - 2013

Rok	Zasiłki i pomoc w naturze	Usługi opiekuńcze	DPS	Dożywianie dzieci w szkołach
2011	101 000	14742	81093	189 111
2012	96 000	16 086	88 260	198 750
2013	110 085	16 781	60 217	221 114

Źródło: Sprawozdanie MPiPS -03.

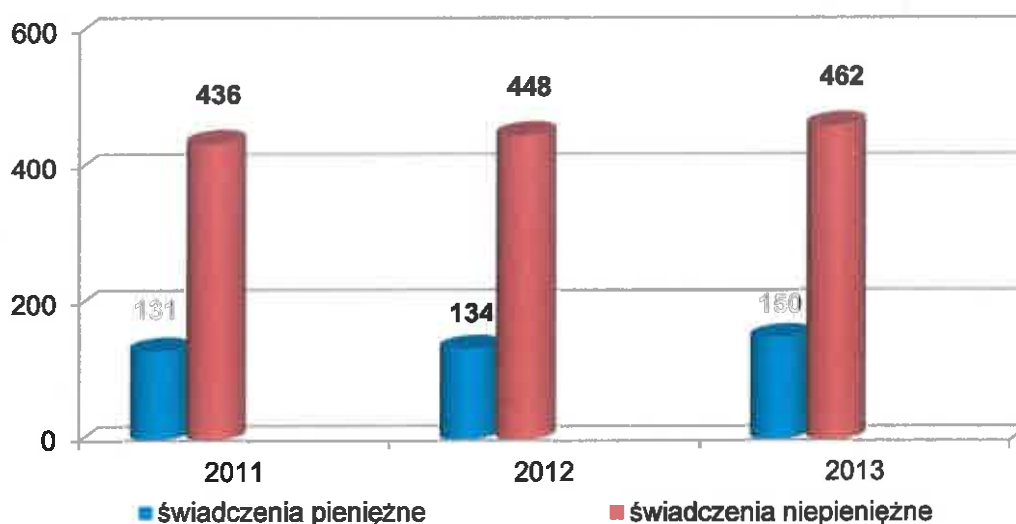
Z powyższych danych wynika, iż wzrasta poziom ubóstwa wśród społeczeństwa, a uzyskane środki z pomocy społecznej są niejednokrotnie jedynym źródłem zapewniającym prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Ryc. 4. Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w 2013 r. (liczba rodzin).

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Roźwienicy.

Szybkie przemiany społeczno-gospodarcze powodują u wielu mieszkańców trudności w dostosowaniu się do istniejącej rzeczywistości. Bezrobocie to główna przyczyna ubóstwa mieszkańców zwracających się o pomoc z systemu pomocy społecznej, a także otrzymywanie najniższego wynagrodzenia za pracę, które nie zabezpiecza podstawowych potrzeb rodziny. Niski poziom wykształcenia, wielodzietność, stan zdrowia jej członków, a także występowanie różnego rodzaju patologii to kolejne istotne przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest również zwiększająca się ilość osób wymagających umieszczenia w Domach Pomocy Społecznej. Dotyczy to głównie osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ryc. 5. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2011-2013 (liczba osób).
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Roźwienicy.

W latach 2011-2013 świadczenia niepieniężne były najczęściej udzielanymi formami pomocy. Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej.

5.3. Osoby bezrobotne

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długotrwałe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodziny. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest

obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety

i dzieci. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Tabela 2. Bezrobotni w gminie Roźwienica

Rok	Ogółem	Bezrobotni długotrwale ogółem	Z prawem do zasiłku
2011	510	537	33
2012	310	295	109
2013	593	109	47
2014	577	100	50

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy.

Z powyższych ustaleń wynika, na terenie Gminy Roźwienica najistotniejszym problemem jest bezrobocie. Zauważalna jest również duża fluktuacja zjawiska. Bezrobocie dotyka ludzi młodych tj. między 18 - 24 i 25 - 34 rokiem życia. Jednak dla tej grupy osób jest on mniej dotkliwy niż dla osób po 45 roku życia, gdyż mają oni szansę na zdobycie mocnych zawodów, są bardziej mobilni na rynku pracy. Człowiek po 45 roku życia powinien osiągnąć pewną pozycję zawodową, stabilizację materialną, dlatego utratę pracy przeżywa bardzo dotkliwie. Przeważnie ma na utrzymaniu dorastające dzieci, których kształcenie wymaga nakładów finansowych. Problem braku zatrudnienia na terenie tej gminy w mniejszym stopniu dotyczy osób z wykształceniem średnim i wyższym, najwięcej osób bezrobotnych jest z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Dlatego bardzo ważne jest, by zwracać uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz dokształcanie osób dorosłych.

Instytucją wspierającą osoby bezrobotne w Gminie Roźwienica i współpracującą z Ośrodkiem Pomocy Społecznej jest Powiatowy Urząd Pracy z siedzibą w Jarosławiu, którego działanie koncentruje się najbardziej wokół pośrednictwa pracy oraz doradztwa zawodowego i szkoleń.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu.

Podkreślić należy, że nie tylko prawo do pomocy społecznej występuje na płaszczyźnie krajowej, ale również znajduje się w dokumentach Unii Europejskiej, gdzie przedstawiane jest

w szerokim kontekście jako składowa polityki socjalnej, praw socjalnych czy zabezpieczenia społecznego.

Zgodnie z założeniami Traktatu o Unii Europejskiej wywnioskować można, że Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, równości, poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Działa na rzecz rozwoju społecznej gospodarki rynkowej zmierzającej do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego.

Ośrodek pomocy społecznej jest często głównym, a nawet i jedynym podmiotem pomocy w gminie. Coraz większą rolę współpracy Ośrodka z osobami bezrobotnymi będzie próba ich aktywowania lub przeciwdziałanie wykluczeniu z rynku pracy, wprowadzie tę rolę mają spełniać urzędy pracy, jednakże to Ośrodki Pomocy Społecznej posiadają więcej informacji dotyczących sytuacji rodzinnej i bytowej osób bezrobotnych w związku z ich bezpośrednią współpracą z tymi osobami.

W celu poprawy i podwyższenia kwalifikacji zawodowych w gminie Roźwienica realizowany jest projekt systemowy Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Czas na aktywność w gminie Roźwienica”, w ramach którego uczestnicy biorą udział w szkoleniach, które mają na celu podnieść ich kwalifikacje zawodowe, a tym samym zwiększyć szanse zatrudnienia na rynku pracy.

Podobną formą aktywowania bezrobotnych są prace społecznie użyteczne, gdzie Ośrodki najczęściej typują osoby najbardziej potrzebujące, a także długotrwale bezrobotne mające małe szanse na inną formę zatrudnienia, do wykonywania prac na rzecz społeczności lokalnej.

Oprócz działań mających na celu aktywizację i pomoc osobom bezrobotnym Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy również pomoc osobom wymagającym opieki ludziom - starszym, niepełnosprawnym oraz dotkniętym patologiami społecznymi pod względem materialnym, świadcząc pomoc pieniężną jak również pracę socjalną.

Kluczowym wyzwaniem projektu jest problem bezrobocia, niskiej aktywności zawodowej oraz utrzymanie zatrudnienia wśród kobiet i mężczyzn z gminy Roźwienica.

Główny cel projektu sprowadza się do zapobiegania wykluczeniu społecznemu poprzez instrumenty aktywnej integracji ukierunkowanej na aktywizację zawodową, społeczną oraz edukacyjną osób bezrobotnych, będących klientami Ośrodka Pomocy Społecznej w Roźwienicy. Założeniami projektu są działania mające na celu zmniejszenie deficytów społecznych, edukacyjnych i zawodowych osób bezrobotnych, co pozwoliłoby na ponowne wejście tych osób na rynek pracy.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej oraz analizy sytuacji socjalno-bytowej osób bezrobotnych i ich rodzin korzystających z usług ośrodka wywnioskować można, że dominującymi barierami w znalezieniu pracy są:

- niskie doświadczenie zawodowe;
- brak specjalistycznych umiejętności zawodowych niezbędnych na rynku pracy;
- brak doświadczenia zawodowego;
- niska motywacja, a często nawet brak wiary we własne siły.

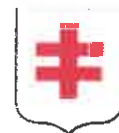
5.4. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność oznacza nieustanną konfrontację z problemami w codziennym funkcjonowaniu w rodzinie, w pracy, w urzędzie, na ulicy, to częste zmaganie się z życiem w izolacji i na marginesie społeczeństwa. To napotykanie barier. Stosunek do osób niepełnosprawnych na przestrzeni wieków zmieniał się od pełnej wrogości (połączonej nawet z selekcją niepełnosprawnych jednostek) do względnej akceptacji. Integracja jest niejako kolejnym etapem tych zmian. Wyraża się to przez akceptację w większym lub mniejszym stopniu i dostrzeganie miejsca ludzi niepełnosprawnych w społeczeństwie, w dostrzeganiu ich potrzeb życiowych, zawodowych, edukacyjnych.

Głównym celem integracji społecznej osób niepełnosprawnych jest tworzenie w ich naturalnym środowisku społecznym warunków dla ich rozwoju, nauki, pracy, spędzania wolnego czasu czyli umożliwienie tym osobom prowadzenia normalnego życia, korzystania z możliwości edukacji, bogactwa dóbr kultury i powszechnie dostępnych form czynnego wypoczynku. Pomimo dotychczasowych działań integracyjnych podejmowanych w naszym kraju, społeczna integracja osób niepełnosprawnych napotyka na różnego rodzaju bariery tkwiące w otoczeniu cywilizacyjnym, w środowisku społecznym, w sferze kulturowych wartości i sposobów zachowania się ludzi oraz w procesie edukacji dzieci i młodzieży.

A. Bariery fizyczne nazywane barierami architektonicznymi:

Otoczenie cywilizacyjne dostosowane jest przede wszystkim do potrzeb i możliwości ludzi pełnosprawnych, a rzadko do możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych. Jest wiele przeszkód natury fizycznej utrudniających przebywanie i przemieszczanie się osób niepełnosprawnych: nieprzystosowane konstrukcje tras komunikacyjnych, obiektów architektonicznych, środków komunikacji oraz różnych urządzeń technicznych.

B. Bariery społeczne

Rozumiemy przez nie negatywne postawy oraz przesady do osób niepełnosprawnych, które powodują ograniczenie ich uczestnictwa w życiu społecznym, aktywności i pełnienia różnych ról oraz wyznaczanie dla nich wąskiego wachlarza zawodów i stanowisk pracy. Chociaż stopniowe upowszechnienie idei społecznej integracji złagodziło bariery społeczne w różnych środowiskach to nadal można się z nimi spotkać.

C. Bariery kulturowe

Tkwią w oddziaływaniach kulturowych, którym od wczesnych lat życia podlegają dzieci w swoim środowisku. Podstawowymi zasadami kulturowymi, z którymi rodzice zapoznają dzieci i starają się im przyswoić już w pierwszych latach życia są zasady grzecznego i kulturalnego zachowania wobec ludzi. Również od wczesnego dzieciństwa dziecko styka się z negacją choroby i niesprawności jako najbardziej niepożądanym zjawiskiem w życiu człowieka. Unikanie kontaktu z osobą niepełnosprawną może być spowodowane sprzecznością istniejącą między negatywnymi reakcjami, jakie może wyzwać spostrzegana jego odmienność, a wymogami wychowawczymi, nakazującymi jego akceptację.

D. Bariery edukacyjne

Bariery edukacyjne tkwią ciągle jeszcze w procesie dydaktycznym tradycyjnej szkoły oraz w stosowanych przez nauczycieli działaniach organizacyjno-wychowawczych, na marginesie społeczności uczniowskiej pozostają ci, którzy są mniej atrakcyjni, przegrywają i zajmują ostatnie miejsca. Zauważa się, że problem barier edukacyjnych nieco zmalał w ostatnich latach poprzez chociażby zmiany w funkcjonowaniu dydaktycznym i wychowawczym, szkoły coraz bardziej ukierunkowane są na indywidualne potrzeby i predyspozycje uczniów. W przyjętym przez Unię Europejską podejściu do niepełnosprawności uznaje się, że „bariery środowiskowe stanowią większą przeszkodę w społecznej partycypacji niż funkcjonalne ograniczenia”. Usuwanie barier poprzez legislację, przystosowanie, uniwersalne projektowanie i inne środki zostały zidentyfikowane jako klucz do równych szans osób z niepełnosprawnością. Osobom niepełnosprawnym przysługują takie same prawa, jak wszystkim innym obywatelom.

5.5. Rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś jeden z najpoważniejszych problemów. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy, nie respektuje wieku ani płci. Alkoholizm jest problemem całej rodziny, prowadzi do przemocy, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania emocjonalnych stosunków rodziny, szczególnie dzieci. Człowiek uzależniony szkodzi nie tylko sobie, swoim bliskim ale również osobom związanym z nim więziami rodzinnymi. Skuteczna pomoc osobom i rodzinom z problemami alkoholowymi polega na umożliwianiu dotkniętym tą chorobą leczenia.

Poważnym problemem w podejmowaniu działań w tym kierunku jest bierna postawa ludzi uzależnionych od alkoholu.

Ochronę rodziny przed przemocą osoby uzależnionej powinien zapewnić lokalny system rozwiązywania problemów alkoholowych koordynowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i wspierany przez system wymiaru sprawiedliwości. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wskazuje gminne źródła pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań, są to dochody z opłat od placówek handlowych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zgodnie z art.18 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przekazywane będą na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Tak pozyskane środki finansowe przeznaczane są na:

- zwalczanie skutków alkoholizmu,
- badanie osób uzależnionych,
- organizację spotkań, wykładów,
- udziału dzieci i młodzieży w rajdach rowerowych oraz koloniach na których realizowany jest program przeciwdziałania uzależnieniom.

W realizację programu zaangażowane są:

- a) Ośrodek Pomocy Społecznej - udziela pomocy w formie zasiłków i pracy socjalnej,

- b) Policja - zapobiega zakłócaniu porządku publicznego, wykrywanie punktów nielegalnej sprzedaży alkoholu, przeciwdziałanie zjawiskom przemocy w rodzinie,
- c) Służba zdrowia - Poradnia Zdrowia Psychicznego - leczenie choroby alkoholowej, wydawanie opinii przez lekarza biegłego o przedmiocie uzależnienia,
- d) Kurator sądowy - nadzór w stosunku do osób poddanych leczeniu odwykowemu,
- e) Szkoły - w ramach programów profilaktyki wykazywane są skutki uzależnień i wskazywane sposoby zapobiegania im,
- f) Kościół - szerzenie wiedzy na temat wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

6. Zagadnienia horyzontalne

Podczas planowania i realizacji działań w obszarach priorytetowych należy stosować zasady zagadnień horyzontalnych wskazane poniżej:

I. Zasady dotyczące przeciwdziałania problemowi ubóstwa.

1. Zapobieganie sytuacjom, w których ograniczone zasoby materialne, kulturowe i społeczne, uniemożliwiają osobom i rodzinom zaspokojenie podstawowych potrzeb.
2. Wzmacnianie działań na rzecz spójności społecznej, poprzez tworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zmniejszanie dysproporcji społecznych.

II. Zasady dotyczące edukacji.

1. Wspieranie i promocja edukacji ustawicznej oraz samorozwoju w zakresie podnoszenia kwalifikacji, wzbogacania wiedzy oraz doskonalenia umiejętności społecznych.
2. Wzmocnienie i rozwój działań z zakresu edukacji obywatelskiej.

III. Zasady dotyczące rynku pracy.

1. Wspieranie działań ukierunkowanych na podwyższenie wskaźnika zatrudnienia przy, współpracy z Urzędem Pracy poprzez wprowadzanie większej liczby osób na rynek pracy.
2. Wzmocnienie działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - a. Stosowanie powyższych zagadnień horyzontalnych służyć będzie zapewnieniu rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu mieszkańców, zgodnie z unijną strategią wzrostu „Europa 2020”.

7. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badań otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Gmina Rożwienica ma ograniczony wpływ na kształtowanie się procesów społeczno-prawnych będących w jej otoczeniu. Może jednak wykorzystywać szanse oraz unikać zagrożeń płynących z otoczenia.

Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. Wewnętrzne pozytywne - mocne strony,
2. Wewnętrzne negatywne - słabe strony,
3. Zewnętrzne pozytywne - szanse,
4. Zewnętrzne negatywne - zagrożenia.

Ocena w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowania sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problem i ograniczenie do pokonania. Zagrożenie to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Mocne strony	Słabe strony
+ Dostateczne środki finansowe na pomoc społeczną w gminie.	– Brak mieszkań socjalnych na terenie gminy.
+ Wystarczające środki na dożywianie dzieci – zapewniony wkład własny do środków rządowych.	– Niedostateczne usługi opiekuńcze dla mieszkańców gminy – małe środki na działalność opiekuńczą
+ Dobra współpraca między szkołą a GOPS.	– Problem rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych, konieczność dojazdu do Jarosławia we własnym zakresie.
+ Pracownicy GOPS pracują także w terenie i docierają do potrzebujących z terenu całej gminy.	– Brak świetlic środowiskowych
+ Zapewniona podstawowa opieka medyczna dla mieszkańców gminy (funkcjonują dwa ośrodki zdrowia, które	– Bieda, ubóstwo i inne patologie związane z nadużywaniem alkoholu, w tym przemoc w rodzinie.
	– Mała aktywność społeczna, apatia

zaspakajają potrzeby mieszkańców gminy). + Solidarność sąsiedzka i mocne więzi społeczne między mieszkańcami gminy. + Dobra sieć szkół z wykwalifikowaną kadrą i odpowiednim wyposażeniem (sal komputerowych brakuje jedynie w szkołach filialnych). + Posiadanie sali gimnastycznej w Gimnazjum. + Zapewniony dowóz dzieci z terenu gminy do szkół + Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój edukacji elementarnej + Aktywność dzieci i młodzieży w zakresie sportu. + Własny stadion na terenie gminy dostosowany do rozgrywek V ligi. + Czyste środowisko przyrodnicze – tereny góryste. + Dużo obiektów zabytkowych na terenie gminy, m.in. kościół w Rudolowicach, cerkiew w Tyniowicach. + Aktywnie działające Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicza Straż Pożarna, które angażują się w działalność kulturalną, społeczną i charytatywną na rzecz mieszkańców gminy i gmin sąsiednich. + Stowarzyszenie KGW Gminy Roźwienica pozyskuje środki zewnętrzne na działalność (fundusze norweskie)	– Funkcjonuje zjawisko dziedziczenia biedy, wyuczonej bezradności i postaw roszczeniowych – Niedostateczna ilość miejsc pracy – brak większych zakładów pracy – Mało firm prywatnych i niska przedsiębiorczość mieszkańców gminy wynikająca także z braku środków na rozpoczęcie działalności – Niskie dochody mieszkańców gminy - pomimo zatrudnienia rodziny kwalifikują się do pobierania zasiłków z pomocy społecznej. – Duża emigracja zarobkowa mieszkańców gminy i wynikające z niej problemy społeczne: rozbite rodziny, sieroctwo społeczne. – Niskie wykształcenie mieszkańców gminy oraz niska znajomość języków obcych mieszkańców. – Brak stałej opieki pielęgniarki i lekarza w szkołach. – Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej na terenie gminy. – Niedostateczna ilość sal gimnastycznych (oprócz sali w gimnazjum). – Niedostatecznie wyposażone pracownie komputerowe w szkołach filialnych. – Słabe wyposażenie pracowni przedmiotowych w szkołach
---	---

+ Mniejsza przestępczość na terenie gminy w porównaniu z sąsiednimi gminami. + Sieć wodociągów, kanalizacji i gazyfikacji obejmuje obszar całej gminy. + Teren dziewięciu wiosek jest scalony, kolejne przygotowywane są do scalenia. + Droga krajowa przebiega przez środek gminy, co ułatwia komunikację w gminie i na zewnątrz.	– Ograniczona baza lokalowa szkół zmuszająca do prowadzenia zajęć w systemie dwuzmianowym. – Niedostateczna oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z terenu gminy – Niedofinansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej przejawiające się w złym wyposażeniu i przestarzałym sprzęcie. – Wzrost zjawiska alkoholizmu i wandalizmu na terenie gminy oraz nielegalnej dystrybucji alkoholu.
---	---

Szanse	Zagrożenia
+ Budowa ścieżek rowerowych + Rozwój szkół pod względem bazy lokalowej, sal gimnastycznych i boisk sportowych. + Agroturystyka i turystyka wiejska – wykorzystanie rzeki i zbudowanie rekreacyjnych zbiorników wodnych. + Wykorzystanie możliwości płynących z rolnictwa ekologicznego + Rozwój aktywności organizacji społecznych na terenie gminy + Powstanie autostrady i węzła komunikacyjnego na terenie gminy + Pozyskanie środków z Unii Europejskiej na realizację programów społecznych + Pełna kanalizacja gminy	– Niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa, niski przyrost naturalny – Wzrost problemów społecznych i nakładów finansowych związanych z polityką społeczną – Migracja zarobkowa i edukacyjna młodzieży – Wzrost przestępczości – Nasilenie narkomanii i alkoholizmu, powodujące wzrost patologii społecznej – Przepisy prawne m.in. ustawa o pomocy społecznej, umożliwiające korzystanie ze środków z pomocy społecznej przez kolejne pokolenia w rodzinach - wspieranie roszczeniowości i wyuczonej bezradności.

+ Przygotowanie stoku i budowa wyciągu narciarskiego z wykorzystaniem całorocznym + Wykorzystanie nowoczesnych technik teleinformatycznych – internetu. + Uczestnictwo w Programie Integracji Społecznej.	– Przepisy dotyczące bezrobocia, umożliwiające funkcjonowanie „szarej strefy”.
---	--

Podsumowanie:

Mocne strony:

Mocnymi stronami, będącymi ważnym zasobem gminy w zakresie integracji społecznej są przede wszystkim: walory naturalne – czyste środowisko naturalne, mogące służyć rozwojowi turystyki i agroturystyki. W sferze integracji społecznej ważnymi atutami są: dobre rozpoznanie potrzeb podopiecznych ze strony pracowników socjalnych, dobra współpraca GOPS ze szkołami, Radą Gminy, ośrodkami zdrowia, dobra sieć szkół z pełną i wykwalifikowaną kadrą, pozyskiwanie środków na edukację elementarną, dość prężne środowisko organizacji pozarządowych (w szczególności Kół Gospodyń Wiejskich),

Słabe strony:

Najistotniejsze z punktu widzenia niniejszej strategii słabe strony to: brak lokali socjalnych, konieczność wsparcia kadrowego i technicznego GOPS, niewystarczające usługi opiekuńcze, brak świetlic środowiskowych, brak wsparcia psychologicznego, terapeutycznego itp. dostępnego dla mieszkańców. W sferze kultury największym mankamentem są słabe zasoby kadrowe instytucji kulturalnych, a jest to warunek konieczny do ożywienia życia kulturalnego i świetlic wiejskich.

Szanse:

Większość wymienionych szans związana jest z rozbudową infrastruktury służącej poprawie jakości życia mieszkańców – ośrodka kultury, obiektów sportowych (hal, boisk) zbiorników wodnych, wyciągów narciarskich itp. Obiekty te służyć też powinny rozwojowi turystyki i agroturystyk na terenie gminy. Łatwiejszemu dojazdowi do gminy służyć powinna

rozbudowa infrastruktury drogowej. Szans można także upatrywać w rozwoju lokalnego rynku pracy i pozyskiwaniu inwestorów oraz pozyskiwaniu przez samorząd lokalny oraz inne podmioty z terenu gminy funduszy zewnętrznych.

Zagrożenia:

Uczestnicy warsztatów większość zagrożeń wiązą z narastaniem negatywnych zjawisk demograficznych (starzenie się społeczeństwa, zbyt niski przyrost naturalny i wyludnienie gminy) oraz społecznych (ubóstwa i dużych dysproporcji w statusie materialnym, wzrost patologii i przestępczości, pojawiająca się bezdomność, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin).

8. Kierunki rozwoju polityki społecznej w Gminie Roźwienica

Misja:

**„Zintegrowanie i aktywizacja mieszkańców Gminy Roźwienica
w celu zapewniania godnego standardu życia,
możliwości wszechstronnego rozwoju społecznego
i zawodowego oraz zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu”**

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Roźwienica jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi gminy.

Wizja:

**„Poprawa relacji międzyludzkich oraz zwiększenie świadomości społecznej
umożliwi rozwiązanie lub ograniczenie istotnych
problemów społecznych mieszkańców gminy”**

Wizję pomocy społecznej w gminie urzeczywistniać będzie aktywne środowisko, samorząd, odpowiednio wykwalifikowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej oraz współpracujący partnerzy społeczni.

Podstawą realizacji wizji będzie likwidacja barier informacyjnych, strukturalnych i organizacyjnych. Osiągnięcie określonych w strategii celów uwarunkowane jest przez Samorząd, kadrę Ośrodka Pomocy Społecznej oraz współpracujących partnerów, przyjętych form oraz zasad działania, a przede wszystkim wyzwolenia aktywności środowiska lokalnego na rzecz rozpracowywania istotnych problemów społecznych.

W gminie powinien powstać sprawny system pomocy rodzinie i dzieciom, w którym ważną rolę obok instytucji samorządowych będą pełnić grupy samopomocowe i organizacje pozarządowe.

Szczególną wagę należy położyć na nieinstytucjonalne formy pomocy, w tym na pomoc środowiskową a pomoc instytucjonalna powinna stać się ostatecznym środkiem zaradczym.

Rozwinie się system monitorowania problemów rodzin i dzieci przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych oraz stworzone zostaną warunki do uruchomienia zintegrowanych działań umożliwiających szybką i skuteczną pomoc w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałających zjawiskom marginalizacji. Pomoc środowiskowa stanie się dominującą formą pomocy społecznej w gminie. Podjęte zostaną działania na rzecz pobudzenia aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i dotkniętych zjawiskiem alienacji. Podstawowym warunkiem skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym jest jednak podwyższenie świadomości mieszkańców gminy na temat głównych przyczyn i skutków tych zjawisk oraz zasad i możliwości zapobiegania ich powstaniu.

Osiągnięcie stanu określonego w głównym celu strategii wymaga realizacji podstawowych założeń strategicznych dotyczących sfery pomocy społecznej gminy:

- wypracowanie stabilnych podstaw i zasad współpracy publicznej (samorządowej) ze społecznymi i innymi podmiotami lokalnego życia publicznego,
- opracowanie lokalnych (gminnych) programów rozwiązywania problemów, najistotniejszych kwestii i problemów społecznych regionu przy szerokim udziale partnerów społecznych,
- zmian ustawowych w zakresie pomocy społecznej m.in. w celu zmniejszenia rozbieżności między zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej, a finansowymi możliwościami ich realizacji,
- podnoszenie społecznej i zawodowej aktywności mieszkańców gminy,
- zaspokojenie potrzeb socjalnych mieszkańców gminy ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych narażonych na zjawisko marginalizacji,
- kształtowanie postaw tolerancji i zrozumienia wobec sytuacji marginalizowanych grup społecznych,
- zmian w mentalności mieszkańców gminy co do roli i zasad pomocy społecznej i kształtowanie świadomości w tej sferze,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dotyczącej uzależnień w szczególności dla młodzieży i dzieci,
- wspomaganie działalności instytucji i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

9. Cele, kierunki działań oraz realizatorzy projektowanych zmian

Cel 1: Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie im warunków do prawidłowego rozwoju zdrowotnego i intelektualnego oraz szerokiej oferty spędzania czasu, rozwijania zainteresowań i uzdolnień.

Cele operacyjne:

I. Zapewnienie warunków do rozwoju dzieciom w wieku przedszkolnym

Działania:

- utrzymanie działalności Ośrodków Przedszkolnych,
- doposażenie istniejących placówek edukacji elementarnej,
- realizacja programu alternatywnych form przedszkolnej edukacji w Gminie Rożwienica,
- utworzenie i wyposażenie placów zabaw przy ośrodkach przedszkolnych,
- zaangażowanie rodziców w zapewnienie edukacji małym dzieciom.

II. Rozwój bazy edukacyjnej na terenie Gminy:

Działania:

- remonty i modernizacja szkół na terenie gminy,
- doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne,
- doposażenie szkolnych pracowni dydaktycznych, w szczególności pracowni komputerowych,
- powstanie sal gimnastycznych i wyposażenie w sprzęt sportowy przy szkołach na terenie gminy Rożwienica,
- powstanie miejsc do zabaw przy szkołach podstawowych i szkołach filialnych lub w innych dostępnych dla dzieci miejscach,
- termomodernizacja budynków szkolnych w Rudolowicach, w Tyniowicach.
- remont dróg dojazdowych do szkół,
- oznakowanie wszystkich przejść dla pieszych przy szkołach.

III. Zorganizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży

Działania:

- adaptacja pomieszczeń świetlic wiejskich do potrzeb dzieci i młodzieży,
- wyposażenie świetlic w sprzęt sportowy, zabawki, gry itp.,
- zapewnienie instruktorów, opiekunów w świetlicach,
- zapewnienie oferty dla dzieci przez Bibliotekę,
- doposażenie Gminnej Biblioteki i czytelní,
- zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach, zgodnej z zainteresowaniami dzieci i młodzieży (środki finansowe i kadra),
- wsparcie i doposażenie różnorodnych kółek zainteresowań przy szkołach na terenie gminy Rożwienica,
- zapewnienie wypoczynku podczas ferii zimowych i wakacji – półkolonie stacjonarne i letnie wyjazdy dzieci poza gminę,
- organizowanie wycieczek integracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych dla dzieci,
- organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalno-artystycznych dla dzieci i młodzieży (np. Festyn z okazji Dnia Dziecka),
- wsparcie młodzieżowych grup formalnych i nie formalnych,
- wsparcie i wyposażenie szkolnych kółek artystycznych (teatralnych, muzycznych, plastycznych, tanecznych),
- zorganizowanie i doposażenie miejsc rekreacyjno – sportowych (np. siłownie, sale gimnastyczne, itp.),
- powstanie ścieżek edukacyjno – przyrodniczych, historyczno-patriotycznych,
- powstanie ścieżek rowerowych – powstanie miejsc biwakowych, wiat,
- organizacja integracyjnych spotkań, imprez, akcji międzypokoleniowych,
- wspieranie aktywności młodzieży.

IV. Poszerzenie oferty i podniesienie jakości działań edukacyjnych

Działania:

- diagnozowanie potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- wprowadzenie zajęć z podstaw przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej do starszych klas, szkoły podstawowej i gimnazjum,
- zajęcia z patriotyzmu lokalnego (tradycje regionu, historia, znani ludzie itp.),
- prowadzenie cyklicznych i różnorodnych programów profilaktycznych,

- realizacja kursów podstaw pierwszej pomocy dla uczniów,
- prowadzenie zajęć korekcyjno-wyrównawczych i specjalistycznych dla dzieci i młodzieży (logopeda, pedagog, psycholog).

V. Rozwój sportu i rekreacji wśród dzieci i młodzieży

Działania:

- modernizacja i utrzymanie boisk przyszkolnych,
- modernizacja stadionów,
- wsparcie UKS, doposażenie w sprzęt sportowy młodzieżowych sekcji,
- powstanie nowych młodzieżowych sekcji sportowych np. karate, siatkówka, piłka ręczna,
- powstanie nowych młodzieżowych drużyn piłkarskich – zatrudnienie instruktora, zakup sprzętu,
- wsparcie działalności młodzieżowych drużyn OSP,
- wyposażenie szkół w sprzęt do gimnastyki korekcyjnej,
- dofinansowanie udziału w sportowych zawodach regionalnych, wojewódzkich, krajowych,
- organizowanie cyklicznych imprez sportowych i rekreacyjnych, służących popularyzacji sportu masowego.

Realizatorzy działań w ramach Celu 1:

- Szkoły i placówki oświatowe z terenu gminy,
- Inspektor ds. oświaty,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Urząd Gminy i Rada Gminy,
- Lokalne organizacje pozarządowe.

Partnerzy działań w ramach Celu 1:

- WUP Rzeszów (instytucja wdrażająca PO KL w woj. podkarpackim),
- Kościół Katolicki i organizacje kościelne,
- Poradnie Pedagogiczno-Psychologiczne,
- Podkarpackie Kuratorium Oświaty,

- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego (Regionalny Program Operacyjny),
- Agencje i organy administracji rządowej np. MEN, MPiPS,
- Organizacje pozarządowe np. Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego,
- Zewnętrzni konsultanci i eksperci.

Cel 2: Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi w celu ich integracji społecznej i reintegracji zawodowej.

Cele operacyjne:

I. Aktywizacja społeczna i reintegracja zawodowa osób bezrobotnych

Działania:

- zmniejszenie liczby bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej poprzez ich aktywizację społeczną i zawodową w ramach możliwości pozyskania środków pomocy społecznej z różnych źródeł,
- kontraktowanie usług socjalnych z długotrwale bezrobotnymi korzystającymi z pomocy społecznej w ramach aktywnych form pracy socjalnej i aktywnej integracji z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
- objęcie pomocą finansową i wsparciem w formie pracy socjalnej osób i rodzin z problemem bezrobocia,
- nawiązanie współpracy GOPS z PUP w Jarosławiu w celu zwiększenia aktywności zawodowej i edukacyjnej osób bezrobotnych instytucji i organizacji,
- rozwój zatrudnienia socjalnego w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia dla osób dotkniętych wykluczeniem społecznym - staże, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, roboty publiczne,
- tworzenie grup wsparcia dla osób bezrobotnych- wykluczonych społecznie w celu integracji społecznej, zdobycia kompetencji i umiejętności społecznych jak i poprawy funkcjonowania psychospołecznego w środowisku.

II. Integracja i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku w celu poprawy jakości ich życia.

Działania:

- rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych – środowiskowych form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania
- tworzenie półstacjonarnych - środowiskowych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i osób w podeszłym wieku w celu zaspakajania ich potrzeb opiekuńczych i społecznych
- pomoc w pozyskiwaniu środków przez osoby niepełnosprawne na likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych w miejscu zamieszkania oraz przez instytucje użyteczności publicznej ze środków krajowych i unijnych
- pomoc w organizowaniu i pozyskiwaniu środków na imprezy integracyjne dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy
- objęcie pomocą finansową, wsparciem i pracą socjalną osób i rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności i osób w podeszłym wieku
- rozwój pracy socjalnej i aktywizacji osób i rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności /poprzez narzędzie kontraktu socjalnego w pracy socjalnej i w projekcie systemowym w ramach priorytetu VII POKL/.

III. Zmniejszenie skali ubóstwa poprzez integrację działań w gminie na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

Działania:

- objęcie pomocą, wsparciem i pracą socjalną osób i rodzin znajdujących się w sferze ubóstwa poprzez system pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych,
- objęcie pomocą pedagogiczną, psychologiczną i socjalną dzieci z rodzin z różnorodnymi problemami,
- praca socjalna z rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej poprzez ich aktywizację, usamodzielnianie i pomoc rzeczową z organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu jarosławskiego,
- opracowywanie i realizacja lokalnych programów pomocy społecznej opracowanych z myślą o dziecku i rodzinie szczególnie z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zacieśnienie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny celem stworzenia zintegrowanego systemu profilaktyki, interwencji i wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej.

IV. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i integracja działań w Gminie na rzecz pomocy rodzinom i osobom dotkniętym problemem uzależnienia

Działania:

- udzielanie wsparcia i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym alkoholizmem i innymi uzależnieniami,
- objęcie pomocą i pracą socjalną rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej spowodowanej przemocą w rodzinie,
- opracowanie gminnego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie określającego cele i kierunki działań na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- objęcie dzieci opieką psychologiczną i pedagogiczną z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą poprzez utworzenie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego- świetlicy psychoprofilaktycznej,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji kryzysowej w środowisku przez pracowników socjalnych i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zacieśnienie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy i w powiecie (szkoła, służba zdrowia, policja, PCPR w Jarosławiu) w celu skutecznego i kompleksowego systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- współpraca z innymi instytucjami, Policją, GKRPA w gminie w celu przeciwdziałania i zmniejszania skali problemu alkoholizmu w rodzinach.

V. Poprawa jakości usług świadczonych przez GOPS w gminie oraz podejmowanie działań na rzecz polepszenia bazy i infrastruktury społecznej

Działania:

- polepszenie bazy lokalowej GOPS i podjęcie działań w kierunku tworzenia infrastruktury społecznej w gminie (świetlice specjalistyczne, punkt poradnictwa rodzinnego, klub integracji społecznej)
- doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji przez kadrę GOPS w celu poprawy jakości pracy i prowadzenia profesjonalnej pracy socjalnej z klientami pomocy społecznej
- pozyskiwanie, opracowywanie i realizacja programów z zakresu polityki społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb lokalnych w ramach programów krajowych i unijnych- programy rządowe w pomocy społecznej, projekty systemowe dla ośrodków pomocy społecznej w ramach POKL w nowej perspektywie programowej,
- wzmacnianie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej w celu skutecznej i zintegrowanej pomocy osobom i rodzinom, mieszkańcom gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Realizatorzy działań w ramach Celu 2:

- GOPS w Roźwienicy,
- Urząd Gminy i Rada Gminy,
- Lokalne organizacje pozarządowe,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Szkoły i placówki oświatowe z terenu gminy,
- Grupy samopomocowe.

Partnerzy działań w ramach Celu 2:

- PUP Jarosław,
- PCPR Jarosław,
- ROPS Rzeszów,
- WUP Rzeszów (instytucja wdrażająca PO KL w woj. podkarpackim),

- Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Kościół Katolicki i organizacje kościelne,
- Poradnie Specjalistyczne np. Poradnie Uzależnień,
- Agencje i organy administracji rządowej np. PARPA, MPiPS,
- Zewnętrzni konsultanci i eksperci,
- Firmy szkoleniowe i konsultingowe.

Cel 3: Zintegrowanie i aktywizacja mieszkańców Gminy w celu poprawy relacji społecznych, poprawy warunków i jakości życia

Cele operacyjne:

I. Poprawa jakości życia kulturalnego na terenie Gminy

Działania:

- powstanie bibliotek filialnych
- wsparcie lokalnych zespołów ludowych,
- zakup strojów ludowych dla wszystkich KGW,
- adaptacja niezagospodarowanych obiektów z terenu gminy Rożwienica na cele kulturalne - remont i wyposażenie,
- wsparcie ludowych twórców,
- zapewnienie kadry w świetlicach wiejskich - instruktorów kulturalnych, animatorów,
- organizowanie bezpłatnych, ogólnodostępnych zajęć artystycznych: kursów tańca, nauki gry na instrumentach, zajęć teatralnych, plastycznych, fotograficznych itp.,
- wypromowanie produktu regionalnego i tradycyjnego,
- remont i renowacja obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Rożwienica,
- wypromowanie i organizowanie cyklicznych lokalnych imprez kulturalnych.

II. Poprawa opieki zdrowia i stanu zdrowia mieszkańców gminy

Działania:

- zapewnienie opieki specjalistycznej (np. stomatologia, reumatologia, kardiologia, diabetologia, pediatria)

- opieka rehabilitacyjna w domach osób starszych
- organizowanie dyżurów specjalistów medycyny w sołectwach
- prowadzenie cyklicznej profilaktyki zdrowotnej mieszkańców
- promowanie zdrowego stylu życia i świadomości zdrowotnej wśród mieszkańców.

III. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy

Działania:

- uzupełnienie oświetlenia w miejscowościach na terenie gminy,
- powstanie chodników we wsiach, gdzie ich nie ma,
- doposażenie OSP.

IV. Zintegrowanie mieszkańców Gminy, poprawa relacji społecznych i więzi sąsiedzkich

Działania:

- organizowanie imprez integracyjnych np. turniejów między sołectwami i innych.
- prowadzenie wizyt studyjnych, wyjazdów mieszkańców do innych gmin – dobre praktyki,
- prowadzenie współpracy międzynarodowej – wymiana kulturalna, wymiana młodzieży, organizacji społecznych, szkół,
- organizowanie wyjazdów mieszkańców na pielgrzymki, imprezy kulturalne, wycieczki,
- organizowanie festynów, biesiad, majówek, Sylwestra, opłatka, Wigilii itp.

Realizatorzy działań w ramach Celu 3:

- Ośrodek Zdrowia,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Szkoły i placówki oświatowe na terenie Gminy,
- Urząd Gminy i Rada Gminy,
- Lokalne organizacje pozarządowe.

Partnerzy działań w ramach Celu 3:

- WUP Rzeszów (PO KL),
- Kościół Katolicki i organizacje kościelne,
- Agencje i organy rządowe np. Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Zdrowia, MPiPS,
- Regionalne i ogólnopolskie organizacje pozarządowe, wspierające rozwój kultury, sportu, ochrony zdrowia, integracji społecznej oraz ruchu sektora pozarządowego,
- Starostwo Powiatowe w Jarosławiu,
- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego,
- Policja,
- Podkarpacki Urząd Wojewódzki,
- Zewnętrzni konsultanci i eksperci.

10. Monitoring i ewaluacja.

Ostateczna wersja Strategii jest dokumentem perspektywicznym i długofalowym, który na najbliższych pięć lat określi płaszczyznę współpracy i aktywności na rzecz rozwiązywania ważnych lokalnych problemów społecznych oraz rozwoju społecznego gminy Roźwienica. Proces jej wdrożenia dotyczy trzech poziomów:

- organizacyjnego – zarządzanie strategią,
- merytorycznego – ocena i przegląd zapisów strategii,
- społecznego – promocja i pozyskiwanie partnerów.

Ponieważ jest to dokument długofalowy, a jednocześnie dotyczący sfery społecznej, w której mogą zachodzić dynamiczne zmiany, strategia może i powinna być modyfikowana i aktualizowana. Modyfikacje i ewentualne aktualizacje dokumentu powinny być dokonywane na podstawie monitoringu i ewaluacji. Monitoring jest rozumiany jako proces systematycznego zbierania informacji, służący ocenie postępów w osiąganiu zakładanych rezultatów. Przyjmuje się, że dobrze prowadzony monitoring zapewnia aktywny udział beneficjentów monitorowanych działań. Celem monitoringu jest:

- uzyskanie informacji niezbędnych do oceny postępów w realizacji strategii;
- usprawnienie systemu zarządzania i podejmowania decyzji o koniecznych zmianach;
- doskonalenie sposobu diagnozowania lokalnych potrzeb oraz projektowania i świadczenia wybranych usług społecznych;
- zapewnienie lokalnym społecznościom, w tym odbiorcom oferowanych usług, wpływu na sposób realizacji programu.

Monitoringiem objęte zostaną różne obszary i poziomy realizacji strategii np.:

- monitoring kontekstu (aktualnego obrazu potrzeb społecznych na tle ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie/regionie) – analizy takie powinny prowadzić jednostki organizacyjne Urzędu Gminy (np. GOPS, szkoły), ale potrzebne dane można pozyskiwać także z instytucji szczebla powiatowego (PUP, PCPR), czy wojewódzkiego (np. ROPS, PUW, WUP, Urząd Marszałkowski, Urząd Statystyczny);
- monitoring finansowy, dotyczący bieżącej analizy wydatków przeznaczanych na zadania, objęte strategią, w tym ze środków własnych oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, otrzymanych dotacji na projekty ze sfery integracji społecznej.

Praktycznym etapem wdrożenia monitoringu finansowego będzie wykorzystanie i rozliczenie dotacji z Programu Integracji Społecznej;

- monitoring produktów (wyników działań), rezultatów (korzyści/zmian, których doświadczyli beneficjenci ostateczni, grupy docelowe), realizowany na podstawie badań socjologicznych: technik ilościowych – badań ankietowych oraz jakościowych np. zogniskowanych wywiadów grupowych FGI, pogłębionych wywiadów indywidualnych IDI;
- monitoring wykonania - czy wykonano to, co zaplanowano; w zaplanowanym czasie, przy wykorzystaniu zaplanowanych zasobów.

Metody gromadzenia danych będą obejmować m.in. analizę dokumentów, wizyty terenowe, badanie użytkowników/beneficjentów, panele ekspertów, wywiady z kluczowymi reprezentantami instytucji i organizacji integracji społecznej, metody uczestniczące: spotkania warsztatowe, dyskusje grupowe, grupy fokusowe itp., dokumentowanie i przetwarzanie danych w systemie informatycznym.

Za wymierne wskaźniki efektywności realizacji strategii można uznać między innymi:

- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ilość oddanych do użytku mieszkań socjalnych,
- ilość kursów, szkoleń, staży itp. służących aktywizacji bezrobotnych,
- ilość stworzonych miejsc pracy, w tym także dla osób niepełnosprawnych,
- liczbę dzieci objętych edukacją elementarną w stosunku do ogółu dzieci w gminie,
- liczbę dzieci i młodzieży, którym udzielono specjalistycznej pomocy w zakresie diagnozowania i eliminowania deficytów rozwojowych,
- ilość zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych i liczba dzieci korzystających z tej oferty,
- liczbę rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, którym udzielono specjalistycznej pomocy w tym zakresie,
- liczbę osób, objętych różnymi formami profilaktyki uzależnień,
- liczbę osób uzależnionych, którym udzielono wsparcia i pomocy terapeutycznej,
- liczbę atrakcji (zajęć, imprez itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

Ewaluacja strategii ma charakter okresowy oraz końcowy. Ewaluacja okresowa polega na ocenie, czy realizowane działania są zgodne z zaplanowanymi czy prowadzą do oczekiwanych

rezultatów i czy nie są konieczne jakieś zmiany. Zakładamy, że będzie prowadzona minimum raz do roku. Jej wyniki posłużą przede wszystkim do ewentualnej korekcji, modyfikacji realizowanych działań. Celem głównym ewaluacji końcowej jest określenie wartości strategii w odniesieniu do wybranych kryteriów. Jako kryteria oceny przyjmuje się następujące kryteria: skuteczności, efektywności, odpowiedniości, użyteczności oraz kryterium zapewniania partycypacji społecznej.

Podmiotami skutecznego zarządzania strategią będą przede wszystkim:

- Wójt i Rada Gminy Roźwienica
- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Zespół Zarządzający
- Koordynatorzy realizacji celów i Zespoły Zadaniowe.

Odpowiedzialnym za koordynację całości realizacji Strategii jest **Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Roźwienicy**. W skład Zespołu Koordynującego wejdą członkowie Zespołu Roboczego, jako grupa pracująca nad dokumentem. Zespół Koordynujący wybierze ze swego grona Koordynatorów celów strategii. Koordynatorzy pod kątem realizacji celów wybiorą Zespoły Zadaniowe, złożone z przedstawicieli partnerów zajmujących się różnymi aspektami danego działania.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie powinno rozpocząć się od spotkania Koordynatora Realizacji Strategii z członkami poszczególnych Zespołów Zadaniowych oraz Koordynatorami celów operacyjnych, na którym zostaną wybrane najważniejsze działania do realizacji w 2015 roku. Przykładowe kryteria wyboru zadań, które można uznać za priorytetowe to:

- **pilność** – określa znaczenie zadania pod względem kryterium czasu np. czy konkretne działanie nie wynika z konieczności dostosowania do aktualnego obowiązku prawnego, czy nie jest odpowiedzią na palący problem społeczny itp.,
- **ważność** – czy zadanie służy rozwiązywaniu najistotniejszych problemów lokalnych lub przyczyni się do złagodzenia ich negatywnych skutków,
- **długotrwałość rezultatów** – czy wdrożone działania przyniosą trwałe zmiany na lepsze, na jak długo realizacja zadania przyniesie pożytek dla społeczności lokalnej,
- **oddziaływanie** - określa oddziaływanie na innych, niż bezpośredni adresaci zadania np. na inne grupy społeczne, na otoczenie adresatów działania,

- **powszechność** – jak duża grupa mieszkańców skorzysta na realizacji działania
- **akceptacja społeczna** - czy realizacja zadania uzyska poparcie społeczności lokalnej, czy możliwa będzie szeroka współpraca międzysektorowa przy jego realizacji,
- **przygotowanie do realizacji** – jak długiego okresu przygotowawczego wymaga działanie,
- **dostępność funduszy na realizację** – określa wagę działania w kontekście aktualnie dostępnych zewnętrznych źródeł jego współfinansowania np. ogłoszeń konkursów w ramach poszczególnych priorytetów PO KL.

Wybór zadań do realizacji w określonym okresie zostanie przeprowadzony na podstawie rangowania (przypisania określonych wartości liczbowych) w kontekście powyższych kryteriów i będzie odzwierciedlał bieżącą wiedzę oceniających na temat pilności, ważności, szans powodzenia danego zadania, jego efektów itp. taki proces planistyczny umożliwi realizację programów/projektów/planów operacyjnych. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi w niniejszym dokumencie kierunkami działań.

11. Sposoby realizacji Strategii oraz źródła finansowania

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą osiągnęte poprzez realizację programów i projektów społecznych w gminie. Oczekuje się każdorazowej diagnozy i wskazywania zgodności z kierunkami działań określonych celów operacyjnych niniejszego dokumentu.

Strategia wdrażana będzie przez instytucje publiczne i podmioty społeczne, których statuty działań obejmują szeroko rozumiane zadania polityki społecznej. Strategia wyznacza kierunki rozwoju, stanowiąc jednocześnie odniesienie dla zmian i działań zmierzających do dostrojenia bieżącej i długookresowej działalności do potrzeb realizacji celów strategicznych. Umożliwi to skoncentrowanie się na przedsięwzięciach najistotniejszych z punktu widzenia skutecznej realizacji zadań i rozwoju polityki społecznej w gminie.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, koordynacją działań w zakresie realizacji Strategii zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej.

Podstawowe źródła finansowania Strategii to: środki budżetu gminy, budżetu państwa oraz środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej.

